

Albert Gábor

A frankhamisítási botrány

1925 decemberében robban ki a "híres" frankhamisítási botrány, amelyre felfigyel az európai közvélemény. Hágában letartóztatják Jankovich Arisztid alezredest, akinél hamis ezerfrankosokat találnak. Jankovich vallomásából kiderül, hogy a pénzhamisítás szálaimagasrangú politikai személyekhez vezetnek.

A pénzhamisítás fő szervezője Windischgrätz Lajos herceg, a XX. század kétes hírű politikai kalandora. Nagypja a nálunk jól ismert Alfréd Windisch-Grätz, aki részt vett az 1848-49-es polgári forradalom és szabadságharc leverésében. A herceggel először az első világháború utolsó éveiben találkozunk mint tartalékos századossal. Kapcsolatban áll Secht német tábornokkal, aki Németországban szervezi a frankhamisítást (először itt működnek nyomdák a hamis pénz kibocsátására). A köztársaság idején Windischgrätz közlelmezési miniszter. Miután sikkasztással vádolják, a "burgonyaherceg", ahogy akkoriban hívják, sietve elhagyja az országot. A Tanácsköztársaság bukása után tűnik fel ismét, IV. Károly visszatérését egyengeti, miközben kapcsolatban áll Horthy Miklóssal is.

A frankhamisítás másik közvetlen résztvevője Nádosy Imre országos főkapitány. Nádosy engedélyével viszi ki Jankovich alezredest a hamis pénzt az országból. Január 4-én Windischgrätz-et és Nádosyt letartóztatják, valamint őrizetbe veszik Rába Dezsőt is, Windischgrätz személyi titkárát. Az 1925 decemberében Magyarországra érkező francia nyomozók kiderítik, hogy a hamis pénzt a Térképészeti Intézet alagsorában gyártják és a magyar politikai élet olyan jeles személyiségei is tudnak róla, mint Bethlen István miniszterelnök, Teleki Pál ex-miniszterelnök (ő a Térképészeti Intézet vezetője), vagy Horthy Miklós kormányzó.

Az emigrációban levő ellenzék (Károlyi Mihály), valamint a polgári demokraták akcióba lépnek. Vázsonyi Vilmos, a polgári demokraták vezetője először vizsgálóbizottság felállítását sürgeti, majd a Bethlen-kormány lemondását követeli. A bizonyítás során Bethlen István minisz-

terelnököt felmentik a bűnrészesség vádjá alól. Az ellenzék vereséget szenved.

Windischgrätzék pere 1926 májusában kezdődik. A herceget és Nádosy főkapitányt 3 és fél, 3 és fél évi fegyházbüntetésre ítélik, de 1928-ban kormányzói kegyelemben részesülnek. Ez lenne röviden a frankhamisítás története, de nézzük meg, miért is támogatja a pénzhamisítást a magyar uralkodó osztály!

A trianoni béke Franciaország lelken szárad. Magyarország nem néhány területet veszített el, -- ahogyan Bethlen mondja az 1928. március 4-i debreceni beszédében -- hanem feldarabolták. Bethlen, aki erdélyi származású, nemcsak mint politikus éli át Erdély elvesztését, de mint magánember is. A frankhamisítás célja pénzavar előidézése Franciaországban, titkos bosszú Trianonért. Az így befolyó hatalmas összeget a kormány a revíziós propagandára száná. Windischgrätzéket elítélik, Bethlen kormánya azonban átvészeli a válságot. Azáltal, hogy Bethlen megakadályozza IV. Károly visszatérését 1921-ben és háttérbe szorítja a baloldalt, de megvalósítja a nagybirtokosok - nagytőkések látszatparlamentarizmuson alapuló konzervatív diktatúráját, szalonképessé teszi a rendszert Nyugat-Európa szemében. Minden francia próbálkozás a nyomozás folytatására Magyarországon Anglia és Olaszország ellenállásába ütközik. Egyébként is a francia hegemon törekvések már 1923-24-re zátonyra futnak. Anglia és az Egyesült Államok megálljt parancsolnak Franciaországnak. De nemcsak Franciaország, hanem Anglia is háttérbe szorul. Az Egyesült Államok "dollárdiplomáciája" révén behatol az európai kontinensre és nemcsak a német gazdaságot állítja helyre, de észrevétlenül a dollár is elárasztja az egész világot.

Találók a Pesti Hírlap 1926. január 26-i számában (1925-26-ban az újság a frankhamisítási botrányt majmolja) egy vicc:

- " - Nem értem Windischgrätzéket. Ennyi bajjal-fáradsággal már jó frankot is csinálhattak volna.
- Jó frankot? Bajosan. Ezt ma már a franciák sem tudnak csinálni."